

ingediend op **1070** (2021-2022) – Nr. 1
16 december 2021 (2021-2022)

Verslag van het verzoekschrift

namens de Commissie voor Binnenlands Bestuur,
Gelijke Kansen en Inburgering
uitgebracht door Kurt De Loor

tot rechtstreekse verkiezing
van het college van burgemeester en schepenen,
anders georganiseerde gemeenteraadsverkiezingen,
en andere maatregelen
ter versterking van de lokale democratie

**Vlaams
Parlement**

Samenstelling van de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering:

Voorzitter: Kris Van Dijck.

Vaste leden:

Maike De Vreese, Nadia Sminate, Annabel Tavernier, Kris Van Dijck, Paul Van Miert;
Yves Buysse, Chris Janssens, Sam Van Rooy;
Katrien Partyka, Brecht Warnez;
Tom Ongena, Bart Tommelein;
An Moerenhout, Jeremie Vaneekhout;
Maxim Veys.

Plaatsvervangers:

Piet De Bruyn, Andries Gryffroy, Bert Maertens, Freya Perdaens, Elke Sleurs;
Adeline Blancquaert, Guy D'haeseleer, Kristof Slagmulder;
Koen Van den Heuvel, Hilâl Yalçın;
Stephanie D'Hose, Emmily Talpe;
Meyrem Almaci, Celia Groothedde;
Kurt De Loor.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

INHOUD

1. Procedure	4
2. Inhoud van het verzoekschrift.....	4
3. Bespreking	5
4. Conclusie	5
Bijlage: antwoord van minister Bart Somers.....	7

1. Procedure

Op 28 juni 2021 werd een verzoekschrift ingediend tot rechtstreekse verkiezing van het college van burgemeester en schepenen, anders georganiseerde gemeenteraadsverkiezingen, en andere maatregelen ter versterking van de lokale democratie.

De verzoeker gaf de volgende titel aan zijn verzoekschrift: 'Verzoekschrift houdende in hoofdzaak een geargumenteed pleidooi voor de rechtstreekse verkiezing van het college van burgemeester en schepenen, afzonderlijk van die voor de gemeenteraad, en een proeve van anders georganiseerde gemeenteraadsverkiezingen'.

Het verzoekschrift werd op 13 september 2021 ontvankelijk verklaard en voor verdere behandeling verwezen naar de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering.

De commissie besprak het verzoekschrift een eerste maal op 12 oktober 2021 en besliste het conform artikel 101, 7, van het Reglement van het Vlaams Parlement naar de regering te verwijzen met het verzoek omtrent de inhoud ervan uitleg te verstrekken.

(Deze vergadering werd als hybride vergadering georganiseerd.)

2. Inhoud van het verzoekschrift

De verzoeker hoopt dat de bewindslieden zich vragen stellen over de daadwerkelijke versterking van de lokale democratie door het decreet tot wijziging van diverse decreten, wat betreft versterking van de lokale democratie (Belgisch Staatsblad van 4 augustus 2021) (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 790/1-12).

Ten eerste vraagt hij de rechtstreekse verkiezing van het college van burgemeester en schepenen, niet alleen van de burgemeester.

Voorts stelt hij een proeve van anders georganiseerde gemeenteraadsverkiezingen voor. Hij pleit voor een soort absoluut meerderheidsstelsel, indeling van het gemeentelijke grondgebied in districten, eennamige lijsten met een of meer opvolgers, en de mogelijkheid om te panacheren.

Als de huidige organisatie van de gemeenteraadsverkiezingen gehandhaafd blijft, vraagt hij het systeem-Imperiali af te schaffen wegens zijn ondemocratische gehalte. Er is echter geen reden om het door het systeem-D'Hondt te vervangen.

Ten aanzien van de burgers stelt de verzoeker tussentijdse verkiezingen voor zodat ze collegeleden en gemeenteraadsleden ter verantwoording kunnen roepen. De onderlinge relaties tussen de gemeenteraadsleden en met het college van burgemeester en schepenen wil hij interactiever maken, onder meer met anders opgevatte gemeenteraadscommissies.

Ten slotte laat het decreet de wildgroei van inefficiënte gemeentelijke adviesraden ongemoeid. De verzoeker pleit voor een algemene gemeentelijke adviesraad, met de inbreng van de burgers.

Dit geheel van voorgestelde maatregelen zou optimaler functioneren als een zittingsperiode langer dan de huidige zes jaar duurt.

Voor de gedetailleerde argumentatie en inhoud wordt naar het verzoekschrift zelf verwezen.

3. Bespreking

Op 14 december 2021 werd het verzoekschrift opnieuw toegevoegd aan de agenda van de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering. De commissie had inmiddels op 23 november 2021 het antwoord van Vlaams minister Bart Somers ontvangen.

(Deze vergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

Kris Van Dijck, commissievoorzitter, verwijst naar het antwoord van minister Bart Somers op het verzoekschrift (als bijlage). Hij merkt op dat er op initiatief van de minister een werkgroep werd opgericht om de rol van de gemeenteraad te versterken. In dat kader zullen er vanuit de verschillende fracties voorstellen kunnen worden gedaan ter versterking van de lokale democratie.

Jeremie Vaneeckhout apprecieert het waardevolle denkwerk dat door de indiener van het verzoekschrift werd verricht en de interessante pistes die werden aangebracht. De spreker was het niet eens met alle aspecten van het recent goedgekeurde decreet tot wijziging van diverse decreten, wat betreft versterking van de lokale democratie. Het is absoluut zinvol om te blijven nadenken over mogelijkheden om de lokale democratie te versterken. Dat kan de komende maanden gebeuren in het kader van de door de minister opgerichte werkgroep. In die zin kan de spreker zich aansluiten bij het antwoord van de minister.

4. Conclusie

De commissie sluit zich unaniem aan bij het antwoord van de minister op het verzoekschrift.

Kris VAN DIJCK,
voorzitter

Kurt DE LOOR,
verslaggever

BIJLAGE:

Antwoord van minister Bart Somers op het verzoekschrift

Vlaamse Regering

Bart Somers
Viceminister-president van de Vlaamse
Regering, Vlaams minister van
Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken,
Inburgering en Gelijke kansen
 Arenberggebouw
 Arenbergstraat 7
 1000 BRUSSEL
T 02 552 69 00
F 02 552 69 01
www.vlaanderen.be

De heer Kris Van Dijck
 Voorzitter van de Commissie voor Binnenlands Bestuur,
 Gelijke Kansen en Inburgering
 Vlaams Parlement
 1000 BRUSSEL

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen
13 oktober 2021	Dec/com/lmo/ndk/ 210913.001	VZS 53	/
vragen naar/e-mail	telefoonnummer	datum	
Wim Vandenhaute wim.vandenhaute@vlaanderen.be	0472 41 35 93		
Mina Nidlahcen mina.nidlahcen@vlaanderen.be	02 553 27 57		

Betreft: verzoekschrift nr. 53 van 28 juni 2021 over de rechtstreekse verkiezing van het college van burgemeester en schepenen, anders georganiseerde gemeenteraadsverkiezingen, en andere maatregelen ter versterking van de lokale democratie

Geachte heer Van Dijck,

U bezorgde mij een verzoekschrift van 28 juni 2021 over de rechtstreekse verkiezing van het college van burgemeester en schepenen, anders georganiseerde gemeenteraadsverkiezingen, en andere maatregelen ter versterking van de lokale democratie.

Inhoud van het verzoekschrift

De verzoeker wil de parlementsleden overtuigen stil te staan bij de daadwerkelijke versterking van de lokale democratie door het decreet van 16 juli 2021 tot wijziging van diverse decreten, wat betreft versterking van de lokale democratie. In hoofddorde pleit de verzoeker voor de rechtstreekse verkiezing van het college van burgemeester en schepenen en anders georganiseerde gemeenteraadsverkiezingen. In ondergeschikte orde wordt de

afschaffing van het systeem Imperiali gevraagd indien het huidige stelsel van gemeenteraadsverkiezingen gehandhaafd blijft. Tot slot formuleert de verzoeker een aantal andere voorstellen ter versterking van de lokale democratie.

Rechtstreekse verkiezing van het college van burgemeester en schepenen

De verzoeker vraagt de rechtstreekse verkiezing van het college van burgemeester en schepenen en haalt daarvoor volgende argumenten aan: dit zou een vereenvoudiging van de regelgeving met zich mee brengen (geen regels nodig voor tijdelijke initiatiefrechten om een meerderheidscoalitie te vormen of voor de benoeming van de burgemeester); de efficiëntie van het college zou kunnen worden gekoppeld aan de legitimiteit ervan; de impact van de burger op het beleid zou groter worden en de gemeenteraadsleden zouden aan onafhankelijkheid winnen.

Anders georganiseerde gemeenteraadsverkiezingen

De verzoeker stelt anders georganiseerde gemeenteraadsverkiezingen voor en pleit daarbij in grote lijnen voor een soort absoluut meerderheidsstelsel, een indeling van het gemeentelijke grondgebied in districten, “eennamige lijsten” met een of meer opvolgers, en de mogelijkheid tot panacheren.

Afschaffing systeem Imperiali

In ondergeschikte orde, bij behoud van de huidige organisatie van de gemeenteraadsverkiezingen, vraagt de verzoeker de afschaffing van het systeem Imperiali wegens zijn ondemocratisch gehalte, zonder dit evenwel te willen vervangen door het systeem D’Hondt.

Andere voorstellen ter versterking van de lokale democratie

De verzoeker stelt tussentijdse verkiezingen voor zodat burgers de leden van het schepencollege en de gemeenteraad ter verantwoording kunnen roepen. Daarnaast wil de verzoeker de onderlinge relaties tussen gemeenteraadsleden en college interactiever maken, waarbij hij anders opgevatte gemeenteraadscommissies voorstelt. Verder pleit hij voor een vervanging van inefficiënte thematische adviesraden door een soepeler werkende “algemene gemeentelijke adviesraad” met de inbreng van burgers. Tot slot stelt hij vast dat de voorgestelde maatregelen optimaler zouden functioneren als een zittingsperiode langer dan zes jaar zou duren.

Vaststellingen en conclusie

In uitvoering van het Regeerakkoord 2019-2024 en de Beleidsnota Binnenlands Bestuur 2019-2024 zet het decreet van 16 juli 2021 tot wijziging van diverse decreten, wat betreft versterking van de lokale democratie, verder in op een bestuursmodel dat uitgaat van twee polen: sterke lokale besturen enerzijds en een kaderstellende Vlaamse overheid anderzijds.

In het licht van die beleidscontext is het voormelde decreet van 16 juli 2021 tot stand gekomen. Het ontwerp van decreet werd uitvoerig besproken in het Vlaams Parlement. Er werden hoorzittingen georganiseerd¹, er werd uitgebreid gedebatteerd² en er werden verregaande amendementen ingediend.

¹ <https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1721332>

² <https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1726867>

Een aantal elementen die de verzoeker aanhaalt, kwamen tijdens deze besprekingen uitdrukkelijk aan bod (aanschaffing systeem Imperiali, versterking gemeenteraad). Er werd gekozen voor een modernisering van de regels van de lokale democratie zodat kiezers bij de gemeenteraadsverkiezingen vrij zijn om een stem te gaan uitbrengen; de stemimpact van kiezers transparanter is en versterkt bij de vorming van het bestuur; de gemeenteraad sneller aantreedt na de verkiezingen en de gemeenteraad versterkt wordt als hart van de lokale democratie.

De meerderheid van het Vlaams Parlement heeft geopteerd voor andere beleidskeuzes en oplossingen dan die de verzoeker in voorliggend verzoekschrift formuleert.

Daarnaast wijs ik graag naar het debat van dinsdag 19 oktober 2021 dat in uw commissie is gevoerd, naar aanleiding van een vraag om uitleg van de heer Kurt De Loor. Tijdens dat debat heb ik verschillende zaken aangehaald die ik zal ondernemen om, onder andere, de gemeenteraad te versterken. De gemeenteraad is immers het hoogste orgaan in een gemeente en vormt dus de spil van de lokale democratie. Het lijkt me daarom nuttig om verzoeker ook te wijzen op het verslag van deze commissievergadering³.

Ik hoop dat dit een voldoende antwoord biedt op uw vraag.

Met hoogachting,

Getekend door: Bartolomeus Somers (Sig)
Getekend op: 2021-11-23 10:46:13 +01:00
Reden: ik keur dit document goed

Bart Somers

Bart Somers
Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke kansen

³ <https://www.vlaamsparlament.be/nl/parlementair-werk/commissies/commissievergaderingen/1563442/verslag/1564383>